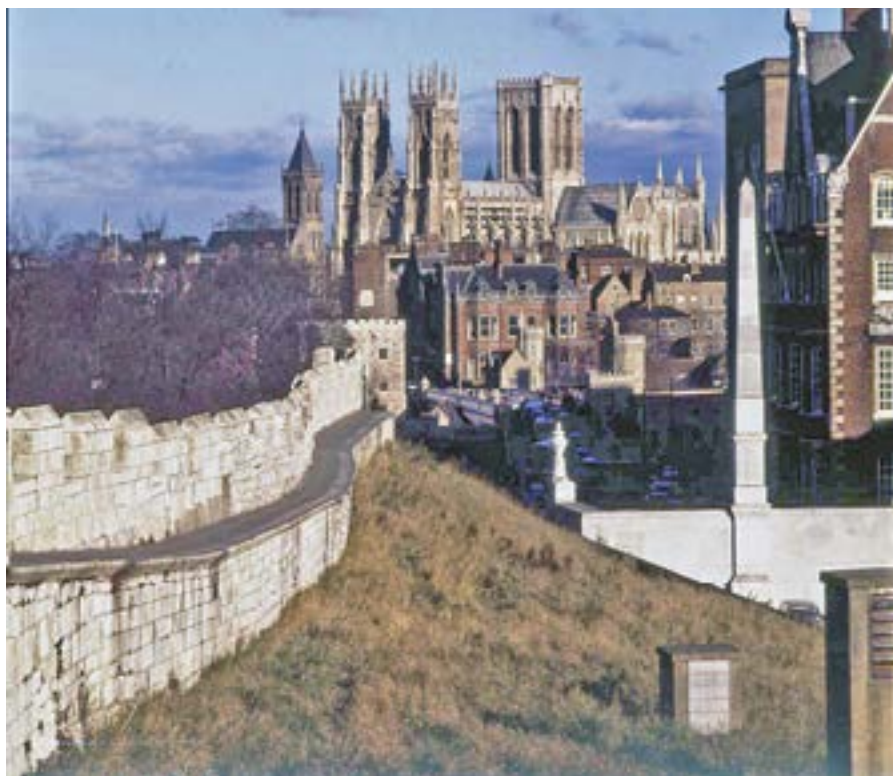

Få städer i världen kan som York föra en tillbaka till fjärran Medeltid. Och även romarna och vikingarna spökar där. I synnerhet de senare påminns man om i många gatunamn. Så staden är van vid besökare från Norden.

Medeltida

YORK

En del av den välbevarade ringmuren runt York med Minstern i bakgrunden och dess tre imponerande torn, alla över 60 meter höga.

Staden York i England var från början ett gammalt romarsäte. Eboracum hette den då och var högkvarter för romarnas nionde legion. Flera kejsare ansåg staden så betydelsefull att de hedrade den med sin närvaro. En av dem - Septimus Severus med den berömda triumfbågen i Rom - dog i staden och en annan - Konstantin den store - utropades till romarkejsare år 306. Det påstås att var man än gräver i York kan man vara tämligen säker på att hitta romerska lämningar.

Efter ett mellanspel under saxerna, då York var ärkebiskopssä-

te, föll den år 867 i händerna på danska vikingar. De döpte staden till Jorvik och gjorde den till viktig hamn och handelscentrum. Många gatunamn slutar på -gate, vilket är en direkt översättning av det svenska gatan eller danska gade. Exempelvis Goodramgate som sägs ha uppkallats efter Guthrum, en dansk kung i York på 900-talet. Andra ovanliga gatunamn är Gillygate, Shambles, The Stonebow och Whipma-Whop-ma-Gate. Under medeltiden nådde så York sin höjdpunkt, både politiskt och ekonomiskt. Den ståtliga ringmuren byggdes, katedralen uppfördes och kors-

Av Ingemar Carlsson

virkeshus började kanta de smala slingrande gatorna. På 1500-talet var York så betydande att den officiellt utnämndes till "Englands andra stad".

Englands Visby

Det är inte mycket som förändrat sig, vilket man märker under en rundvandring bland de många sevärdheterna, som gjort York till en av Englands populäraste turiststäder. Runt staden sträcker sig än i dag den gulvita stadsmuren, som blivit en av Yorks många kännetecken.

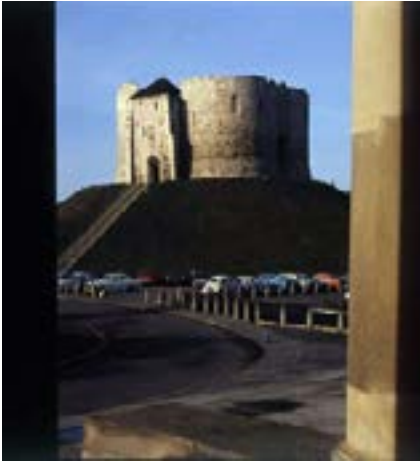
Den uppfördes på 1300-talet som ersättning för den träpalissad som tidigare utgjorde Yorks främsta skydd mot fiender.

Muren är omkring 4 km lång och man kan promenera på dess krön runt praktiskt taget hela staden.

Det är en underbar promenad, oavsett om den sker på våren - då stadsträdgårdsmästaren visar många prov på sin fantasifulla blomodlingskonst - eller på hösten då en blek sol kastar långa skuggor in bland gränderna.

Promenaden avbryts av fyra stora och ett flertal mindre stadsportar. Dessa kallas av befolkningen för Bars med namn såsom Micklegate Bar, Bootham Bar, Walmgate Bar och Monk Bar.

För att komma in i staden var man i forna tider tvungen att

På den här konstgjorda kullen, där nu resterna av Clifford's Tower står, fanns en gång en av Vilhelm Erövrarens träfästningar där 500 judar avrättades

St Williams College, ett av många gamla vackra hus i York.

Genom Micklegate Bar red forna tiders kungligheter in i staden.

byggnaderna, där nästan alla, var och en på sitt sätt, är värda ett närmare studium.

Med sina tre majestätiska torn dominerar den staden, belägen på en plats där tidigare saxiska och normandiska kyrkor låg.

Byggnationen påbörjades 1220 och efter 250 år var mästare från nästan alla hantverksgränar färdiga med sitt arbete.

Därmed blev den också den största katedralen som byggts i England under medeltiden. York Minster är en skattkammare av utsökta medeltida glasmålningar.

Här finns exempelvis "De fem systrarna" bestående av mer än 100 000 små glasbitar och världens största medeltida kyrkofönster, 22 meter högt och 10 meter brett från 1408.

I samband med en femårig och grundlig restaurering kunde man blottlägga rester av tidigare katedraler liksom en saxisk begravningsplats och högkvarteret för de romerska legionärer som i forna tider låg på denna plats under den nuvarande katedralen.

passera genom någon av dessa portar. Än i dag tjänar ett par av dem samma syfte.

Den förnämsta är Micklegate Bar med sina 20 meter höga torn, varifrån avrättade förbrytare och landsförrädares huvuden vajade på långa käppar enligt den tidens seder och bruk.

Promenaden på stadsmuren ger oss samtidigt en bra överblick av York från alla väderstreck.

Den historiska atmosfären förstärks av de gamla korsvirkeshusen som fortfarande kantar smala slingrande gränder.

Med en bra stadskarta i näven är det lätt att identifiera de olika

Gammal stupstock utanför kyrkan Holy Trinity

På medeltiden rymdes inte mindre än ett femtiotal kyrkor innanför murarna. Av dessa återstår idag sju kyrkor vilket har gett York ett smeknamn som "kyrkornas stad".

Inte långt från Minster ligger en vacker och lummig park, Museum Gardens, som sträcker sig ner mot floden Ouse. Här återfinns Multangular Tower från den romerska stadsmuren, Yorkshire Museum med fynd från både romar- och medeltiden samt inte minst St Marys Abbey. I dag är det gamla benediktinerklostret endast romantiska ruiner som vart tredje år får utgöra fondkulisser till medeltida krönikespel.

Trånga gator

Den riktigt gamla atmosfären i York upplever man dock starkast på smala kullerstengator såsom Shambles, den mest berömda i staden och en gång i tiden slaktarnas gata.

De gamla köpmanshusen lutar sig ut över trottoarerna, så nära varandra att man knappt förnimmer himlens ljus. Det är bara en av de många livliga affärsgator som staden bjuder på och som gjort den till ett omtyckt shoppingcentrum med en mängd affärer, både större varuhus och mindre specialaffärer.

Man skall inte heller gripas av misströstan om det skulle bli dåligt väder under besöket i York. Det finns nämligen en rad intressanta museer och byggnader att besöka. Även för den som i vanliga fall inte är förtjust i sådana.

Järnvägmuseet t ex uppvisar hela skalan av gamla lokomotiv. Clifford's Tower är det gamla kruthuset, beläget på en kulle. Det flög i luften och lämnade bara väggarna kvar.

Hur det kunde gå till i societetslivet i det georgianska England får man en uppfattning om i festsalarna i gillebyggnaden

Kirkgate i Castle Museum

Assembly Rooms från 1732.

Guildhall, stadshuset, förstördes delvis av bomber 1942 men är nu återuppbyggt i sin forna stil.

Här bjuds man på vackra timrade tak, glasmålningar och det rum i vilket de 200 000 punden räknades upp som senare i Newcastle erlades till skottarna för deras medverkan i det inbördeskrig som ledde till att Charles I avrättades.

City Art Gallery är rikt på italiensk konst och för den foto-intresserade finns Impressions Gallery of Photography som visar både gammalt och nytt i foton och fotoutrustningar, ofta med specialutställningar.

Och så naturligtvis Castle Museum. Det är ett mycket märkligt museum, grundat av en doktor John L Kirk från Pickering i Yorkshire.

Under sina många resor på landsbygden runt staden frapperades han av alla ålderdomliga redskap som fortfarande var i bruk.

Intresset ökade och han började samla på bla brandförsäkringsbolagsskyltar. Snart blev han mer ambitiös och tog vara på möbler, lantbruksredskap och t o m hela affärsfasader.

Till slut ägde John Kirk en av landets finaste samlingar av ålderdomliga ting.

En sagolik samling

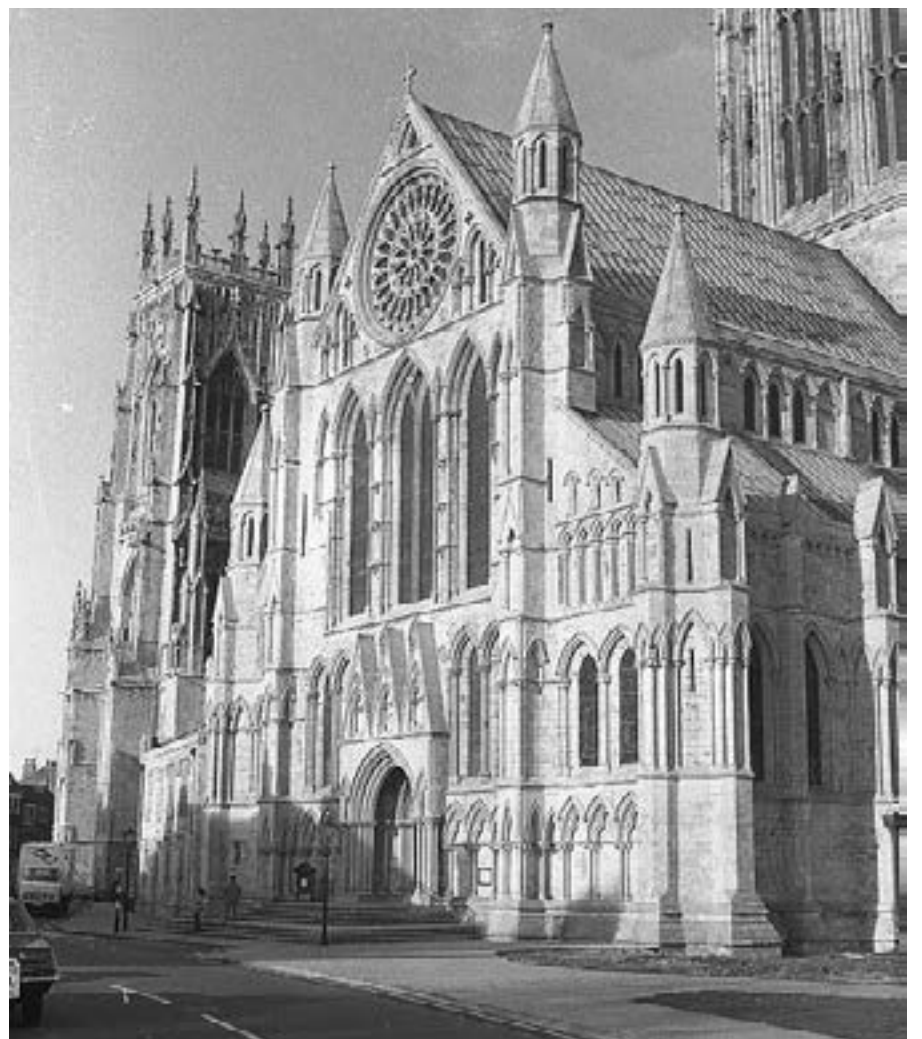
Det mesta tiggde han sig till, för att rädda dem från förstörelse, men han köpte också eller bytte sig till åtråvärda saker mot utförda medicinska tjänster.

Alla föremål fyllde snart hans uthus, källare och alla tillgängliga utrymmen i hans egen våning. År 1935 erbjöd han denna unika kollektion till staden York, som tacksamt tog emot gåvan och inhyste alltihop i det för tillfället icke använda kvinnofängelset.

Micklegate Bar

Entreportalen till Minstern

Det tog mer än tre år att transportera allt till York och få in det i den nya miljön. Museet öppnades 1938 och har sedan dess blivit mycket besökt och omtyckt.

Mycket av det som finns härinne kan räknas till konventionella museiföremål. Det är bara det att samlingarna är kompletta och med en mångfald som saknar motstycke.

Bland de största sevärdheterna räknas Kirkgate, en helt iordningställd gata från sekelskiftet, belagd med kullersten och trafikerad med hästdroska.

Man går omkring och tittar i skyltfönstren, kliver in på puben eller posten. Kanske försöker få ett rum på hotell King William IV.

På polisstationen är arresten befolkad o s v i all oändlighet. Allt är som sagt hämtat från autentiska byggnader och uppmonterat så här inomhus.

Ett dygn från Sverige

York är centralt beläget för svenska turister. Tor Lines kombinerade frakt- och passagerarfärja går från Göteborg till xxx. Därifrån är det sedan inte mer än ett tiotal mil på bra vägar till York.

Inne i själva York är det något besvärligt att köra bil. Många gator är enkelriktade eller avstängda för biltrafik.

Det finns dock gott om avgiftsbelagda parkeringsplatser vid infarterna eller i närheten av de viktigaste sevärdheterna. Flyg från Sverige antingen till London eller Manchester, därefter tåg eller hyrbil.

Eftersom York är en livligt besökt turistort är det väl sörjt med hotell och pensionat.

Omkring 160 pubar och restauranger sörjer för för att man sannerligen inte behöver vare sig törsta eller svälta.

Det första man bör göra när man kommer till York är att besöka den lokala turistbyrån, som är mycket livaktig. Den arrangerar rundturer och utflykter, många med lokala specialiteter på programmet.

Yorkshire tog hem titeln som årets resmål 2013 på World Travel Award, reseindustrins internationella motsvarighet till Oscarsgalan.

Den största nyheten i Yorkshire inför nästa år är att man står värd för startsträckan av Tour de France, The Grand Départ, med start 5 juli 2014. Yorkshire kan också skryta med att de har flest Michelinrestauranger i hela Storbritannien, undan-

York är trots allt inte större än att man utan jäkt hinner avverka det mest sevärda på ett par dagar. Men därefter finns det ingen anledning att packa resväskan och ge sig i väg därifrån.

Staden är utmärkt som utgångspunkt för turer i det vackra grevskapet Yorkshire, Englands största. Söker vi oss ut till kusten i Yorkshir blir det mer fridfullt.

Scarborough, Whitby och

Robin Hood's Bay är populära badorter och samtidigt stora fiskelägen.

Besöken här klarar man gott och väl av som dagsutflykter.

Hela Yorkshire är för övrigt mycket rikt på slott och herresäten liksom små intressanta byar och städer. Allt ligger inbäddat i orörd vildmark där fåren strövar fritt omkring.

Därtill finns många underbara

andringsleder som den bilburne turisten bör ta sig tid att prova på.

Det historiska slipper vi inte ifrån. Runt York ligger berömda slagfält såsom Marston Moor där Cromwells trupper krossade de kungliga i inbördeskriget 1644.

Går vi så långt tillbaks i tiden som 1066 påminns vi om slaget vid Stamford Bridge där kung Harold skyndade upp från London för att möta den norska armén under ledning av Harald Hardraada. York är trots allt inte större än att man utan jäkt hinner avverka det mest sevärda på ett par dagar. Men därefter finns det ingen anledning att packa resväskan och ge sig i väg därifrån. Staden är utmärkt som utgångspunkt för turer i det vackra grevskapet

Yorkshire, Englands största. Söker vi oss ut till kusten i Yorkshir blir det mer fridfullt.

De populära badorterna vid Scarborough, Whitby och Robin Hood's Bay, vilka samtidigt är stora fiskelägen.

Besöken här klarar man gott och väl av som dagsutflykter

Yorkshire är för övrigt mycket rikt på slott och herresäten liksom små intressanta byar och städer. Allt ligger inbäddat i orörd vildmark där fåren strövar fritt omkring.

Därtill finns många underbara vandringsleder som den bilburne turisten bör ta sig tid att prova på. Det historiska slipper vi inte ifrån.

Runt York ligger berömda slagfält såsom Marston Moor där Cromwells trupper krossade de kungliga i inbördeskriget 1644. Går vi så långt tillbaks i tiden som 1066 påminns vi om slaget vid Stamford Bridge där kung Harold skyndade upp från London för att möta den norska armén under ledning av Harald Hardraada.

York är trots allt inte större än att man utan jäkt hinner avverka det mest sevärda på ett par dagar. Men därefter finns det ingen anledning att packa resväskan och ge sig i väg därifrån.

Staden är utmärkt som utgångspunkt för turer i det vackra grevskapet Yorkshire, Englands största. Söker vi oss ut till kusten i Yorkshir blir det mer fridfullt.

De populära badorterna vid Scarborough, Whitby och Robin Hood's Bay, vilka samtidigt är stora fiskelägen.

Besöken här klarar man gott och väl av som dagsutflykter.